

Quan Catalunya es va independitzar (fa més de mil anys)

written by Jaume Pros | 14 de desembre de 2020

Quants cops no haureu sentit dir que Catalunya no és una nació. Alguns ho diuen sense ni tan sols saber distingir una nació d'un país o d'un estat. Uns altres només intenten amagar desesperadament una realitat històrica que els incomoda i els pertorba. El cert, però, és que si d'alguna cosa pot presumir Catalunya, és de conèixer, gairebé amb exactitud, el moment en què va néixer com a territori independent.

Hi ha un moment clau de la nostra història: el maig de 988. Posem-nos abans en antecedents. Carlemany, aquell rei dels francs des del 768 i que fou coronat emperador pel papa Lleó III el 800, estava fins al capdamunt de les incursions dels musulmans en el seu territori. L'emperador va decidir d'establir una franja militaritzada que anava aproximadament des dels Pirineus fins al riu Llobregat. Estem parlant d'allò que coneixem com a Marca Hispànica (tot i que en cap moment, ni Carlemany ni els seus hereus, van fer servir aquesta denominació per referir-se a cap unitat territorial).

Aquell territori, que vindria a coincidir força amb el que coneixem com a Catalunya Vella, es va dividir en comtats i, els comtes d'aquells comtats, que eren d'origen franc, passaven comptes amb Carlemany i, més tard, amb els successors de l'emperador. El cert és que des de Guifré, el segle IX, els comtats passen de pares a fills amb Barcelona aglutinant la resta de comtats. Amb el temps, però, l'arrelament a la terra va acabar sent més important que la dependència de l'Imperi, i França cada cop quedava més lluny per a uns comtes catalans que anaven perdent les arrels franceses.

Cap al final del segle X, el comte Borrell II, molt ben relacionat amb el califat de Còrdova (la qual cosa va fer que es distanciés dels francs), s'ensuma que Al-Mansur no és un amic del qual poder-se refiar. I la veritat és que Borrell l'encerta, perquè Al-Mansur passa per Barcelona l'any 985 com un huracà, destruint i saquejant la ciutat. Mentrestant, el nostre comte demana ajuda a correu al penúltim rei carolingi: Lotari. L'oferta de Borrell era renovar el seu vassallatge a canvi d'ajuda militar. Però el bo de Borrell encara ara espera que li arribi l'ajuda demanada.

A favor dels francs podem dir que prou feina tenien en aquell moment, amb les seves lluites dinàstiques i guerres internes. Els catalans, evidentment, no eren el seu principal problema. Passat el temps, els francs estrenaven el 987 un nou rei: Hug Capet. I ara va ser el nou monarca qui va tenir l'ocurrència de demanar al comte Borrell, el 988, la renovació del vassallatge (recordeu, això després d'haver estat ignorat el crit de socors del català durant la visita d'Al-Mansur a Barcelona).

*«En nom del rei Hug al comte Borrell,
Si voleu, doncs, conservar la fidelitat tan sovint oferta pels
vostres enviats a nós i als nostres predecessors, a fi que no
ens vegem privats, en arribar al vostre país, de l'esperança
de la vostra ajuda, al moment en què sabreu que el nostre
exèrcit ha acampat a Aquitània us presentareu a nosaltres amb
poca gent per confirmar-nos la fidelitat promesa. Si preferiu
obrar d'aquesta manera i obeir més aviat a nosaltres que als
musulmans, envieu-nos abans de Pasqua uns legats que ens
assegurin la vostra fidelitat.»*

Malgrat el to respectuós de la missiva (res a veure amb el tracte que altres reis contemporanis dispensen als catalans), el franc no va rebre cap resposta del comte Borrell, que va decidir de fer-se l'orni. I va ser així, no responent una carta, com els comtats catalans es van desvincular de l'imperi.

Val a dir que Hug Capet va entendre força de bon grat que els catalans ja no tenien res a veure amb els francs; i que aquests tenien el dret legítim a ser el que ells volguessin ser. I amb aquest gest (o potser seria millor dir no gest) del comte Borrell, el maig del 988 Catalunya esdevenia un nou territori independent.

